

T'IS VOOR NEN HABBEKRATS

Hugo Lambrechts-Augustijns

De Nationale Bank van Hongarije, gevestigd in de hoofdstad Boedapest, bezit een interessant Muntmuseum. Men kan er een rijke verzameling oude munten bewonderen, maar er is ook een educatief deel aan het museum verbonden. Aan een computer moet men vijf quizvragen over de Hongaars monetaire geschiedenis en over de Bank beantwoorden, en wie minstens drie vragen juist heeft beantwoord, krijgt een uitprint van een Hongaars bankbiljet, met je eigen beeltenis erop (dat via een fotolens boven de computer wordt getrokken). Een troost is dat je de vragen niet in het Hongaars moet verwerken, maar dat alles in de Engelse taal kan bestudeerd worden. De waarde van het bankbiljet is één *'fabatka'* en dat is een Hongaars dialectisch woord voor *'iets van weinig waarde'*.

Wij hebben in de Nederlandse taal ook zulk een uitdrukking, namelijk *'een habbekrats'*. In onze volkstaal betekent het ook *'voor een weinig geld'*. Waar komt dit woord vandaan?

Het Van Dale Groot Woordenboek ¹ vertelt ons dat het tweede deel van het woord van Jiddische oorsprong is. Het Hoogduitse *'Kratz'* betekent *'een kleinigheid'*. Het eerste deel van het woord komt volgens ons van het Latijnse woord *'habeamus'*, wat een zelfstandig naamwoord is voor *'geld, goed, rijkdom'*. Eigenlijk is het de eerste naamval, meervoud, van de conjunctief van het Latijnse *'habere'* of *'hebben'*, wat overeenkomt met *'laten we hebben'* of *'dat we bezitten'* ². *'Habeo'* is iets hebben, bezitten, genieten. We kennen de beroemde uitspraak na de verkiezing van een nieuwe paus: *'Habeamus Papam'* of *'we hebben een (nieuwe) paus'*. Met een *'habbekrats'* bezit je dus maar een kleine waarde, een kleinigheid.

We kunnen een bezoek aan de Hongaarse Nationale Bank of de *Magyar Nemzeti Bank Latogatokozpont'* gelegen in de V. Szabadsag ter, nr. 8-9, ten zeerste aanbevelen. Tot nu toe is een *'fabatka'* niet inwisselbaar met de gangbare munt, maar als je het biljet lang genoeg bijhoudt, is het meer waard dan een *'habbekrats'*.

¹ Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal, Utrecht-Antwerpen, 1999.

² E. Verwijs en J. Verdam, *Middelnederlands Woordenboek*, 's-Gravenhage 1894.